

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

י"א.

עין משפט
נר מצוה

נ"א מ"י פ"ח מהל'
שגגות הלכה א':
נ"ב ג מ"י שם ה' א':
נ"ג ג מ"י שם ה' א':

רבינו חננאל

למכתב בהמה וחיה
לכדורי. דתני רבי אומר
לקרא אני חיה. בהמה
למה נאמרה כר. כדכתיב
לעילא. אידי דכתיב
בהמה וחיה כתב נמי שרין
טמא ונעלם. וכדנא דבי
ר' ישמעאל כל פרשה
שנאמרה ונשנית לא
נשנית אלא בשביל דבר
שנאמרה בה. ור' אליעזר
כיון דלא צריך לידע
באיה חטא הוא שטא.
בה מאי דריש ביה.
ואמרין פרט למתעסק
בטמא שאינו חייב מאי
טעמא דבעין בה כוון
לכך יתחייב אבל דלא
קא מיכוון למעשה כלל
פטור. בין לר' אליעזר
בין לר' עקיבא על העלם
טומאה חייב על העלם
מקדש אינו חייב: בעא
מיניה רבא מרב נחמן
העלם טומאה והעלם
מקדש מהו. כגון שנעלם
ממנו שנטמא. וגם נעלם
ממנו שזה הבית בית
המקדש הוא. א"ל הרי
העלם טומאה בידו וחייב.
וא"ל רבא אדרבה הרי
העלם מקדש בידו ופטור.
רבא רב אשי ואמר חזון
אי מטומאה פריש כר.
ודחה רבובי דברי רב אשי
וא"ל לא שנא: ת"ר שני
שבילים אחד טמא ואחד
טהור הלך בראשון ולא
נכנס במקדש בשני ונכנס
בן שמועון. ואקשין פוסר

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדורי. בלא היה נמי מלי למדש
הכי אקרא אני בכל דבר טמא אלא לאו דוקא נקט
חיה וחיה נמי לא נכתבה אלא בשביל דבר שנמחש זה כדמנא
דכי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא

בהמה וחיה כדרי ותימה דפרק
בהמה המקשה (חולין דף ע"א.) משמע
דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל
חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש
משום דליטריך בהמה טמאה
לגופה והשטא בלא חיה נמי הוה
דרש' ג"ש דבהמה דמכל דבר טמא
נפקא ויש לומר דאי לאו בהמה
בכלל חיה לא הוה דרש' ג"ש
דבהמה טמאה אלא דכתיב בכל
דבר טמא אלא ה"א דלאו פרימי
למשמעין דבעין ידע אי צריך
איטמא אי צנילא איטמא אפילו
לרבי עקיבא אכל השטא דבהמה
בכלל חיה הוי כאלו כתב בהמה ב'
פעמים ש"מ לכדרי הוה דלמא ולר'
אליעזר אחא נמי למשמעין דבעין
ידע אי צריך אל צנילא איטמא
משרן וצנילא ולר' כיון דע"כ משום
דבהמה בכלל חיה כדפרישית מהשטא
ש"מ צנילו לא נכתב אלא בשביל
דבר שנמחש זה ולא צנין ידע
במאי איטמא: **פרק** למתעסק.
פרק ספק אכל (כרימות דף י"ט.) מסיק
מתעסק דמאי אי צלחניס ועריות
חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת
כדמואל וצקונטרס לא דק דזוכיר
נמי מתעסק דעריות ומיהו תימה
דלמאי ליטריך זה פרט למתעסק
דשבת תיפוק ליה מטעמא דמואל

דאמר התם דפטור מטעם דבעין מלאכת מחשבת ואמילתא
דמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב צלחניס
ועריות למא לי למיפטריה שבת משום מלאכת מחשבת ואי טעמא
דמלאכת מחשבת עיקר למא לי למחייביה צלחניס ועריות משום
דנהנה וגראה דאיכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
זה וחמון מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו
ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון
נחמין לחמון את התלוש ולהגזיה את התלוש למר כדאית
ליה ולמר כדאית ליה ונמנא מחובר דנעשית מחשבתו
ומיפטר משום זה פרט למתעסק וצתרייהו איירי שמואל ומשום
הכי קאמר צכריות אלא מתעסק דשבת דמואל דאיירי נמי
לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא איירי זה רבי אליעזר
ובחבל נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמון את
התלוש וחמון את המחובר ואיזה חייב נחמין לחמון את זה וחמון זה וסבור שהוא תלוש ונמנא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן דפרק שלשי (דף טו.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"א.) גבי העלם שבת והעלם מלאכה פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אכל התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דנשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חלה השטא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקרבן עולה
ויורד אכל חטאת קבועה חייב דהא גמרין מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמא דפ"ק (לעיל
דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלא לא מוקמינן ליה צחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה יש זה מיש זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלשי (דף טז.) גבי יש אכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה בנשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדאמרין לקמן דפרק שלשי (דף טז.) גבי שצועת העדות: **אמר** רב אשי חזון אי מטומאה קפריש בו. תימה מנא
ידעינן אי משום דאי"ל טמא אחת ופירש דלמא לא הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש לא דאי"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא לא
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השטא דא"ל תרתייהו פירש וגראה דרב אשי לא בא לפשוט הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם
טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צוה צוה ודאי מנעיה לן ולגזי שבת דפרק כלל גדול (דף ע"א.) י"ס
שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דלכתי צריך לפרש כי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי ממשבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דלע"ג
דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ופענין זה יש לפרש היא דלקמן (דף טז.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ והיה דשבת: **הרי** בראשון
ונכנס בו. אי צרי' צחד נמי חייב דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא אכל אכל איירי צרה"ר דמוקמינא ליה צחוקת טהרה:

עש

לכדרי צפ' קמא (לעיל דף י.) אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה כו':
פרט למתעסק. בדבר היתר וצא לידו איסור ולא נחמין לגופה
של זו כגון נחמין לחמון את התלוש וחמון את המחובר נחמין
לאשמו והרי אחותו עמה במטה ונשמטה אשמו וצאה אחותו
תחתיה ואיזה חייב נחמין לחמון
כסבור תלוש ונמנא מחובר או כסבור
היום חול או כסבור מלאכה זו מותרת
ומ"מ לזו נחמין וכן צא על אחותו
ונחמין לגוף זה כסבור היא אשמו: דרש
שש מחליף כו'. כשהיה שונה משנתו
פעמים מחליף דבר זה לדבר זה ולא
היה מקפיד לפי שאין צנייהם חיוז
ופטור: **העלם** זה וזה. טומאה
ומקדש מהו לרבי אליעזר ור"ע
דפטרי על העלם מקדש: אי
טומאה פריש. אי מחמת טומאה
שהודע לו פירש מן העצירה (ומציא
קרבן) שאמרו לו טמא אחת: הרי
העלם טומאה בידו. איגלאי מילתא
שביאמו למקדש בשביל העלם טומאה
היה: הוה **מקדש קפריש**. שאמרו לו
מקדש הוא זה ומחמת כן טוהא על
ציאתו ולא זכירו לו טומאה איגלאי
מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו:
כלום פריש מקדש כו'. כשהודיעוהו
אחד מהם שם אל לבו לומר מה צדק
ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם
שניהם היה בידו: אלא לא שנא.
ופטור: **אחד טמא**. מת קבור צו
וא"ל להלך שלא יאשהיל: **והלך צראשון**.
ואינו יודע אם בטמא אם בטוהור ולא
נכנס למקדש: **צני ונכנס**. וחזר
והלך צני ידע שהלך צניהם והרי
הוא טמא ודאי ונכנס למקדש בהעלם

טומאה שנעלם ממנו טומאה: חייב קרבן עולה ויורד שיש
כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך צראשון**. ידע שהוא ספק טמא:
ונכנס. למקדש בהעלם טומאה ששכת הילוכו בשביל זו: והוא
ושנה. הוה בשלשי ושנה בשציעי וטבל: וחזר והלך צני. ידע
שהוא ספק טמא: **ונכנס**. למקדש בהעלם טומאה: חייב. או
מחמת ציאה ראשונה או מחמת ציאה שניה דמה נפשך או ציאה
ראשונה או ציאה שניה בטומאה היתה: **ור"ש פוסר**. דאין כאן
צחטת מכיון ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שציל
שני ספיקא היא שהרי טוהר לו מטומאה ראשונה אם הראשון
הוא הטמא: **פוסר כגון**. אף צראשונה ולקמן [ע"פ] מפרש לה:

שמואל במתעסק דמיפטר משום זה לר' אליעזר אלא שאלו חשש
ובחבל נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמון את
התלוש וחמון את המחובר ואיזה חייב נחמין לחמון את זה וחמון זה וסבור שהוא תלוש ונמנא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן דפרק שלשי (דף טו.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"א.) גבי העלם שבת והעלם מלאכה פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אכל התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דנשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חלה השטא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקרבן עולה
ויורד אכל חטאת קבועה חייב דהא גמרין מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמא דפ"ק (לעיל
דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלא לא מוקמינן ליה צחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה יש זה מיש זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלשי (דף טז.) גבי יש אכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה בנשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדאמרין לקמן דפרק שלשי (דף טז.) גבי שצועת העדות: **אמר** רב אשי חזון אי מטומאה קפריש בו. תימה מנא
ידעינן אי משום דאי"ל טמא אחת ופירש דלמא לא הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש לא דאי"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא לא
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השטא דא"ל תרתייהו פירש וגראה דרב אשי לא בא לפשוט הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם
טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צוה צוה ודאי מנעיה לן ולגזי שבת דפרק כלל גדול (דף ע"א.) י"ס
שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דלכתי צריך לפרש כי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי ממשבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דלע"ג
דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ופענין זה יש לפרש היא דלקמן (דף טז.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ והיה דשבת: **הרי** בראשון
ונכנס בו. אי צרי' צחד נמי חייב דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא אכל אכל איירי צרה"ר דמוקמינא ליה צחוקת טהרה:

(א) לעיל ו. [חולין ע"א].
(ב) צ"ק סד: סוטה ג.
(ג) נמנא י. צכריות מג.
(ד) כרימות יט. (ד) שבת ע:
(ה) נמנא יט. (ד) שבת ע:
(ו) כרימות יט: יט. נל
(ז) הוה עז סופו. (ז) ש"ל
(ח) וי' מהרש"א
(ט) וי' מהרש"א
משום שבת.

תורה אור השלם

1. או הודע אליו חטאתו
אשר חטא בה והביא את
הקרבן שצריך עדים וקר
הבמים:
ויקרא ד כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק.
י"ב עין צכריות דף ק"ס
ע"ב וצכריות דף ק"ע א':

מוסף רש"י

כל פרשה שנאמרה
וגשנית כו'. אורחיה
דקרא לחזר ולשבת את
האמור מפני דבר אחר
המתחשק ככפילמו (שם)
(א) אחד טמא ואחד
טהור. ואין ידוע אחת
טמא ואחת טוהר (כרייתות
יח.) ולא נכנס. למקדש
(שם) בשני ונכנס.
למקדש, ובכניסתו נעלמו
ממנו מקדש וידע טומאה,
דהוה ליה ידיעה בתחילה
ובפון והעלם צנייהם (שם)
ושטמ"ק. חייב. על ציאת
מקדש, דמה נפשך איכא
ידיעה ודאית וטמא הוא
שהרי הלך בשחמין (שם)
ואח"כ הלך בידו בשני
ובכניסתו נעלמו ממנו
טומאה חייב
דכניסה ראשונה, חייב
(שם) ר"ש פוסר. צו,
דני טומאות צנייה, אכל
חלה וחדל כניסה איכא
לומר שציל זה הוא
הטהור, והלך לידע ידיעה
ודאית בתחלה, ובטומאה
מקדש בענין ידיעה בתחלה
ובפון והעלם צנייהם,
ותיק' דמחייב מפרש
טעמיה לקמן (שם יט.).